

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Consultationes Theologicæ Et Spirituales Christiani verè fidelis & verè devoti ...

... De Excellentiis Dei

Louis François <d'Argentan>

Augustæ Vindel. ; Dilingæ, 1701

VD18 90029526

Consult. XI. De æternitate Dei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45487

nitatis. Sed proprio id addiscendum est Experimento, non alterius discursu; gustando discimus gustare Deum; sed eodem addiscimus tempore, illo semel gustato, nil amplius præter ipsum gu-

stare: *Gustate & videte, quoniam suavis est Dominus: O amici mei, his vobis valefacio verbis: Gustate vosmetipsi, gustate & videte quàm suavis sit Dominus.*

CONSULTATIO XI.

De Aeternitate DEI.

Nimis quàm magnos progressus facimus in tempore, quo fit, ut cominus aeternitatem Dei nobis non liceat aspicere. Oporteret nos omnem jam elapsam remeando emetiri sæculorum seriem, & usque ad primam temporum reverti originem, unde major nobis facultas esset contemplandi prodigia aeternitatis Dei.

Qui magno navigat in fluvio, ultra centenas leucas à mari distito, non est in statu, ut videre possit ingens hoc Elementum, vel omnia illius considerare prodigia. Siquidem, quantumvis aquam habeat in fluvio, sicut habet in mari, tam ingens tamen discrimen est inter tenuem hanc aquam & mari exeuntis & in mare revertentis stillam, ac immensam illam aquarum omnium abyssum, ut, qui unum cognoscere ex comparatione alterius vellet, tantum absit, ut id, quod videt, ipsi serviat ad con-

cipiendam veram idæam maris, ut multo magis ipsi noceat, cum nulla quasi sit inter fluvium & mare facienda Comparatio. Enaviget totum fluvium, & attingat os & ostium, quo intrat in mare, & videre jam aliquid incipiet è decumano illo aquarum acervo, sed valde adhuc parum. Progrediatur ulterius, & velis passis agatur in mare, & plus jam ex illo videbit. Sed quando pleno jam itinere supra immensam illam fluentis Chrystalli proventus fuerit molem, quidquid faciat, videbit quidem plurimum, sed totum ac integrum prespicere aut prespiciendo emetiri nunquam poterit. Eadem ferè ratione res agitur cum tempore & aeternitate.

Quid omnia nostra sunt tempora, nisi parva durationis stilla, quæ egreditur è sinu magnæ aeternitatis Dei, & fluit, vel potius forrente citius currit, ut in eundem, unde exivit, sinum revertatur.

Tempus est parva durationis stilla, exiens è magnæ aeternitatis oceano, ut illuc revertatur.

vertatur. Nos, qui tantum jam fecimus progressum in tam longâ sæculorum nos præcedentium serie, quomodo aspiciere poterimus originem, unde illa exierunt? Revertamur usque ad originem, ubi nulla adhuc fuere sæcula, nec anni, nec menses; quando multus quasi infans erat sex adhuc dierum; quando Protoparens noster extractus fuit è profundâ hujus æternitatis abyssu, uti languebat in nihilo, ut primus omnium conscenderet navigium vitæ, supra ingentem hunc temporum omnium profluentem, qui fluxit usque ad nos, & jam jam dorso suo impositos portavit tot millionum millones hominum in æternitatem, quò incredibili celeritate se se agit præcipitem.

Dubium non est, quin primus homo, qui adlitterat ostio maris, id est, januæ æternitatis; Cum nondum, sicuti nos habemus, imaginationem habuerit referatam & sæculis, & annis, & diebus, quorum nihil adhuc videbat, longè aliam, nempe multò majorem nobis cognitionem habuerit circa æternitatem Creatoris sui: Siquidem tam vicinus ipsi erat, ut posset ipsam attingere digito, si ita loqui licet, vel saltem illuc suos ejaculari oculos ad aspiciendum illam & formandum sibi de illâ perfectissimam idæam ac effigiem, cum Crea-

tor ipsius, qui formaverat ipsam velut exquisitissimum divinarum manuum suarum opus, vel quasi artis suæ daturus experimentum, nobilissimâ ipsum dotaverit & ditaverit animâ, Capacissimo insuper intellectu ac ingenio acerrimo, cui velut thesauro ditissimo, omnia incluserat genera scientiarum, ut tum Doctor, tum Communis parens esse posset posteritatis suæ.

Dubitari non potest, quin fuerit hominum sapientissimus; inter scientias tamen, quibus fulgebatur, excellentissima erat, quam habebat de Creatore suo. Experienciâ quasi doctus cognoscebat adorandas ipsius perfectiones; ipsius omnipotentiam, unde actualiter suum accepit esse; infinitam ipsius bonitatem, à quâ tantis accumulabatur beneficiis, cum ipsum miserè in possessionem totius hujus magni naturæ palatii, quod deditâ operâ pro ipso condiderat; ipsius æternitatem; ex quâ nasci & progigni videbat annos suos: Dicitur namque potest, vitam Adami esse quasi filium progenitam æternitatis Dei. Et primum vinculum, quod factum est inter tempus & æternitatem, fuit in personâ hujus hominis, in quo Deus conjungere voluit animam spirituales & æternam, cum corpore materiali, quod dependet à tempore. Ex quo deducere possit

possumus ipsum sublimiorem cognitionem accepisse de aeternitate DEI, quam quemvis alium hominem. Ad quem igitur confugiemus meliorem informationem accepturi circa id, quod scire nobis concessum est de sublimi hoc argumento? In-

terroga Patrem tuum & dicit tibi: Interroga sapientissimum hunc & antiquissimum e Patribus, & ipse te instruet: Et hæc Consultatio inter te & ipsum fiat. Quid ergo nolle cupis de aeternitate DEI? Deut. 32.

ARGUMENTUM.

1. Quid concipere possimus de aeternitate DEI.

2. Bonus usus & fructus ex hæc cognitione eliciendus.

ARTICULUS I.

Intellectus noster est nimis parvus ad concipiendam aeternitatem Dei.

Mirabilis & insolentis omnino naturæ est nobis intellectus. Ex unâ parte non est contentus omni eo, quod est finitum, hoc enim nimis parum est ipsi. Ex alterâ parte capere & comprehendere non potest, quod est infinitum; hoc namque est nimium pro ipso. Unum distinet & remoratur ipsum, nunquam non relinquens aliquod vacuum, quo torquetur, & fastidium, quo affligitur. Alterum incassum cruciat & vexat ipsum, dum factâ quali vi impellit ipsum, ad cognoscendum id, quod ipsi est incomprehensibile. Benè dilectus Discipulus affirmat: *Major est DEUS corde nostro*; & ipsius aeternitas major est intellectu nostro. Invanum dilatamus cor nostrum, nunquam amabimus

ipsum, quantum est amabilis; Et frustra vel extendemus, vel intendemus omnes intellectus nostri vires; nunquam enim comprehendere poterimus magnitudinem essentialis ipsius, nec cogitationibus nostris ipsius aeternitatem complecti.

Sanctus Augustinus aspiciebat ipsum vel ut formidandam quandam abyssum, coram quâ intellectus humanus contremiscat præ timore, non audens ipsam aspiceret in facie, ne fortè se videat oppressum ab ipsius Majestate, eâ ferè ratione, sicut oculi obducunt suas palpebras, haudquaquam ausi fixè aspiceret flammantem solis rotam: unde dicebat decimo Confessionum suarum libro: Quis tenebit cor hominis, & figet illud, ut paululum stet, & paululum rapiat

Ll 2

splen-

splendorem semper stantis, & comparet cum temporibus nunquam stantibus, & videat esse incomparabilem?

Differen-
tia tempo-
ris & æter-
nitatis.

Tempus nos visitat duntaxat transeundo, abs eo, quod vel unico momento sistat, seque figat, more fluminis nunquam non currentis; æternitas immobilis & inconcussa manet sicut terra in fluminis medio. Tempus omnes suas partes separatas habet, quæque invicem stare, seque compati non possunt; aliæ namque pellunt alias, aliæ jam sunt præteritæ, aliæ adhuc sunt futuræ; Et nihil præsens est in tempore, nisi unicum solum indivisibile momentum: æternitas non habet partes, ipsa tota simul est & indivisibilis, nihil habet præteriti, nihil habet futuri, omnia sunt illi præsentia. Tempus nonnisi rebus perituris connectitur, illas devorat, illas paulatim & successivè consumit: æternitas connectitur nonnisi rebus solidis & invariabilibus, quæ perire nunquam possunt. Hinc dici potest, quod tempus è sinu nihili egressum, non venerit in hunc mundum ad comitatum exhibendum Creaturis ex eodem sinu egressis, nisi ut majorem illarum partem, in illum, unde exierunt, sinum reducant: sed æternitas, quæ originem suam

trahit è sinu DEI, non demittit se ad nos, nisi ut nos ad se elevet & attollat. Denique id, quod nuncupatur tempus, aliud non est, nisi successiva duratio rerum caducarum, quæ finem fortiri debent: sed æternitas est duratio constans & invariabilis rerum, quæ nunquam finientur. Sic tempus & æternitas in nullo conveniunt, & tantum abest, ut aliquam inter se habeant similitudinem, vel una mensurari possit per aliam, ut potius maximam inter se gerant oppositionem.

Nimium quantum nobis constat, quid sit tempus, ad hoc, ut bene constare nobis possit, quid sit æternitas: sumus namque assueti concipere durationem alicujus rei, velut longam annorum fluentium, seque continenter sequentium seriem; nec comprehendere possumus, quæ aliâ ratione esse possit magnæ & diuturnæ durationis. Et inde venit, quod æternitatem nobis ob oculos collocando, multiplicemus millionum milliones sæculorum: Et hæc ratione nunquam concipiemus ipsam; Eò quod tempus non sit, quo mensuretur æternitas, sed potius, ubi primum posueris tempus, ibi amplius æternitas non sit; & quantò plus temporis posueris, tantò minus futuram sit æternitatis;

Impossibile est, mentiri æternitatem per tempus.

tatis; & quam primùm posueris aeternitatem, nihil amplius futurum sit temporis. Tempus profectò idonea mensura non est, nisi rerum temporalium, sicut sola aeternitas mensura est rerum aeternarum.

Si inquirere liceret aetatem DEI, diceretur: Hæc est Aeternitas. Sed si inquiratur ætas hominis; accipitur aliqua temporis portio ad illam mensurandam, & dicitur: habet tot vel tot annos. Sed quid hoc sibi vult: habet tot vel tot annos? Est dicere, quod plures annos non habeat. Si dicas, quod habeat triginta vel quadraginta annos, vis dicens quod tempus jam devorarerit magnam hanc vitæ suæ portionem. Ætas hominis, qui quadraginta annos habet, aliud non est, nisi ipsummet ipsius esse, mediâ ex parte jam devoratum à tempore; Et quando dicitur, hominem attigisse aetatem perfectam, est dicere, ipsum plus non esse, nisi semi-hominem; siquidem vix illi superstes erit tantandem durationis sui esse, quantum ex eo jam perdidit. Tertullianus dicebat: *Temporis immensa gula, quid quid omni ævo hausit, evomet.* Eheu! quam stupidi, quam insensati sumus? Hæremus in gutture, & sub dentibus ferocis huius bestię nos devorantis & per-

petuò consumentis, abs eo, quod contra ipsius sævitiem defendere nos possimus. Non cogitamus, nisi quomodo consumamus tempus, quod nos consumit, nosque recreemus, dum oporteret nos gemere. Nonne saltem deberemus abs intermissione oculos, manus & corelevare versus aeternitatem, & contra ipsius ferocitatem, DEI implorare auxilium, more Apostolorum in periculo clamantium: *Domine salva nos, perimus.* Matth. 8.

Anima, quæ captivam se videt hic in terris sub Tyrannide temporis, majus non habet solatium, nisi quod oculos attollat & intueatur aeternitatem Dei sui, aspiret ad illam, & vehementer ac ardentè desideret dulcissimam ipsius possessionem sibi promissam, quamprimùm ex unguibus temporis fuerit crepta. Sed quid est amabilis hæc DEI aeternitas? Aliud non est, nisi esse ipsius Divinum, permanens & invariabile, quod nunquam incepit, & nunquam finietur. Ne comprehendere contendas hanc aeternitatem; Infinitè major est intellectu tuo, nec cogitationes tuæ, nec verba tua unquam assequentur ipsam. Si exprimere volens infinitam ipsius magnitudinem, dicas, quod complectatur centies millenos millones annorum.

Ll 3 nihil

Tempus nos devorat.

Tertull. de resur. carnis.

Deus non habet, nec diem, nec horam durationis.

nihil dixisti. Si rem melius explanaturus dicas, quod constringat in se tot centies millenos millones sæculorum, quot atomos habet aër, quot plantulas alit terra, quot sabuli grana numerat mare, adhuc dixisti minus, & quanto magis hæc processeris viâ, tanto minus appropinquabis ad concipiendam æternitatem Dei; siquidem tantum abest, ipsam complecti sæcula, ut nec annos, nec dies habeat; sed præseus solummodo instans.

Deus nec est senex, nec est juvenis.

Sed nonne DEUS, cum æternus sit, valde senex erit? si senectutem ipsius metiaris ex præteritâ jam duratione sui esse, respondeo, ipsum tam senem non esse, quàm sit infans unius Diei. Siquidem hic jam numerat viginti quatuor horas vitæ suæ præteritas, Deus autem nec unicum vitæ suæ momentum quod sit præteritum. Sed cum æternus sit, nonne longo adhuc durabit tempore? si per hoc quærere intendas, quantum adhuc ex duratione sui esse, ipsi desit, respondeo tibi, tantum ipsi non deesse, quantum deest viginti quatuor annorum seni, adeoq; tamdiu non duraturû, quandiu durabit ipse; siquidem hic aliquos adhuc sperat annos, vel aliquos menses, vel saltem aliquos adhuc dies, quos nondum habet; sed DEUS nihil expectat futuri pro duratione sui esse; nunquam habuit, nec unquam habebit, nisi unicum instans esse sui.

Hinc est, quod divinus Areopagita mysteriorum hoc reliquerit effatum, quod simplicibus foret scandalo, sapientibus, est admirationi: *DEUS neque erat, neque erit, magis autem neque est.* Admirabile profectò Verbum: Nam dicere, quod Deus nunquam erat, adhuc facile esset captu, cum hoc significet aliquid præteritum, in DEO autem præteritum nihil sit: similiter dicere, quod DEUS nunquam erit, nullam quoque in credendo patietur difficultatem, cum hoc insinuet aliquid futurum, in DEO autem futurum nullum inveniat locum. Sed dicere, quod DEUS etiam non est, in admirationem nostrum raperet intellectum, nobisque magna videretur blasphemia, nisi id exposuisset Sanctus Augustinus dicens, verum esse, quod DEUS non est in tempore præsentis, cum hoc non sit nisi unicum momentum, quod tam citò fluit, ut, quamprimùm advenerit, mox effluerit; Verum ipse est in alio momento præsentis, non nostri temporis, sed illo æternitatis, quod nunquam effluet, nec transibit.

Et tamen in alio sensu verum est dicere, quod DEUS erat, & semper erit: Hic modus loquendi magis quoque conformis est nostro modo intelligendi; si qui-

Deus nunquam fuit, non erit, & etiam non est. lib. 5. de Divin. nom.

Deus est, fuit, & semper erit.

quidem per hoc insinuare volumus, quod DEUS fuerat à Creatione & ante Creationem mundi, quod semper sit actualiter per omnia sæcula, quodque semper futurus sit post finem omnium sæculorum, non quod aliquid præteriti vel futuri sit in DEO; sed quod præsens momentum æternitatis ipsius, quamvis sit indivisibile, ita sit extensum, ut includat in se omnes temporis nostri differentias, præteritum, præsens, futurum, quodque illas infinito modo absque ulla transcendat limitatione. Quam admiranda DEI Bonitas! Non dedignatur æternitatem suam nostris admiscere temporibus, ut illorum sustentet imbecillitatem, ut nos portet in sinu suo, ut nos animet ac exstimulet bonorum aspectu æternalium, quæ cuilibet temporum nostrorum momento, quod fideliter DEO fuerit impensum, præparat; Et super omnia, ut omnibus operibus nostris, si volumus, cogitationes de æternitate velut comites adjungat.

Tres perfectiones
quas dare
possumus
actionibus
nostris aspiciendo
æternitatem
Dei.

An nosse cupis, quâ ratione maximum trahere possis emolumentum ex aspectu æternitatis DEI, sub quâ omnes nostri fluunt & disfluunt dies? Considera ipsam tres admirandas habere perfectiones, quas dare & conferre possis omnibus operibus tuis.

Prima est, quod includat in se omnes temporis differentias, præteritum, præsens, futurum, in præsentis momento; ita ut Creatio mundi, & extremus Judicii dies, & passio Redemptoris, & omnia hominum opera, quæ fuerunt, vel quæ unquam erunt, ipsi tam sint præsentia, sicut ipsi præsens est, illud, quod actualiter fluit, momentum. Secunda est, quod sit constans, invariabilis & semper eadem, abs eo, quod subjecta sit alicui mutationi. Et tertia est, quod ipsa tota integra correspondeat cuilibet momento vitæ nostræ, cum respondere non possit ex parte, eo quod simplicissima sit & indivisibilis ac partes nullas habeat.

O si firmiter menti tuæ imprimeres magnam hanc DEI æternitatem, illamque attento revolveres animo, sanè similitudinem ejusdem omnibus conferres operibus! Nonne posses imprimis, sicut æternitas DEI includere omnes differentias temporis in unico præsentis? Nolo, mi DEUS, ut quidquam præteriti, aut quidquam futuri sit in constanti voluntate, quâ totus tuus esse, qua te amare, tibi servire, tibi fidelem me exhibere in omnibus desidero, sed omnes bonas voluntates, quas unquam habui, quas adhuc habeo, quasque habere potero usque

que

que ad ultimum vitæ meæ momentum, illas jam nunc possideo: nolo, ut affectus cordis mei paulatim & successivè stilent, sicut temporis instantia, unum post alterum; sed omnes simul junctos, unitos ac præsentés esse volo cordi meo, haud aliter, quàm præsentés sunt ipsi DEO. O mi DEUS, cum æternam creaveris animam meam, fac ut & ipsa, sicut æternitas tua, nihil habeat præteriti, nihilque futuri, sed omnia bona sua habeat simul, & nunquam non præsentia: *Tota sit simul & perfecta possessio.* Anima, quæ constantem hanc conservaverit voluntatem, sicut in suâ essentiâ, ita & æterna erit in suâ operatione.

Boëtius.

Secundò nonne poteris te, velut DEI æternitas, reddere invariabilem & semper eundem, constanti resolutione, te nunquam amplius immutandi? Si vixeris secundum tempus, vita tua aliud non erit, quàm continua & non intermissa series inconstantiarum & immutacionum, & tempus deludet te, ac devorabit omnia, & tandem nihil invenies in manibus tuis. Sed si vivere volueris secundum æternitatem, ut tandem in æternitate vivere valeas, memineris ipsam invariabilem esse, & potius subvertendos cum terrâ

Cœlos, quàm ipsam in minimo immutandam. Animæ alacriter aspiranti ad æternitatem Dei sui, adnitendum est, ut ita firmiter secum statuat, & in hac animi sententiâ perseveret: Ego sum æterna & in omnem æternitatem unicè me DEO devo-veo, cujus esse volo; nata non sum pro temporis inconstantia, velut res caducæ ac perituræ: Aspectus æternitatis conservat perseverantiam & perseverantibus disperitur coronas.

Sed nonne tertio poteris efficere, ut omnia instantia temporis tui respondeant æternitati DEI, si fueris in hoc fidelis, sicut omnibus instantibus tuis respondet æternitas DEI? Siquidem Magnus Apostolus Paulus nobis asseverat, nec unicum quidem momentum esse vitæ nostræ, quod non sit prægnans æternitate, quam nobis aliquando infallibiliter pariet, sive beatam, si conceperit ex bono semine, sive miseram ac infelicem, si conceperit ex semine malo. *Momentaneum hoc leve æternum pondus operatur.* O momentum, ô æternitas, quàm arctum & forte inter vos est vinculum! si hoc vitæ meæ momentum replevero magno quodam crimine, certus sum, aliquando id mihi pariturum æternitatem infelicem; imò totam quandam ac integram æternitatem, cum par-

partem duntaxat illius parere non possit, eoque partes hęc nullas habeat. Verum si hoc momentum vitę meę aliquo replevero bono opere, velut actu amoris D E I, actu contritionis de peccatis meis, actu Eleemosynę, actu humilitatis, patientię, mortificationis; certus sum, pariturum id mihi æternitatem quandam beatam; & quot instantia ejusmodi bono opere plena fuerint, tot quoque æternitates beatas necessario inde emanaturas.

Quanti momenti sint omnia momenta vitę nostrę.

Itane omnibus momentis vitę nostrę negotia agimus æternitatis, sive beatę sive miserę, & nunquam de his cogitamus? Itane, cum tanti sint ipsa ponderis, nos minus ipsa ponderamus, quàm si emendus foret pugillus terrę, brevissimo tempore iterum deferendus? Ubi est lumen oculorum nostrorū? Quid nostra agit fides? An obdormiscit ratio nostra? Certè certè, nosse profus insensati sumus? si unicum perdidero momentum, abs eo, quod boni quidpiam conficiam operis, beatam quandam perdo æternitatem; Et hanc jacturam tam parvi facio, ut ne quidem de ipsa cogitem: Nonne ergo totus sum stupidus! Eheu! tam facili negotio locupletare nos indies possumus pluribus coronis æternis, quot nempe vitę nostrę momenta repleverimus, bono

quodam opere, sive externum illud sit, sive internum; Et spreto immenso hoc lucro, consumimus nos, torqueamus nos in coarctando pulvere ac luto, quod quantocyus nobis denuò relinquendum erit. Et omnes quasi sic vivunt, quos in cassum de lugubri hoc admonebis abusu, nec ad monendo quidquam efficies, ut in se reversi, suam agnoscant cœcitem.

Quę consternatio in mortē? Quis stupor & horror? quando videbimus tot pretiosorum vitę nostrę momentorum millones, inanes omninò & vacuos, utpote consumptos in otio ac inertia: tot millones aliorum nonnisi refertos crepundiis & rebus frivolis ac futilibus; & iterum tot aliorum, nonnisi plenos mendaciis ac vanitatibus id est, infinitis vanis mundi occupationibus, quibus omne conterere tempus conscientię non vertitur, cum persuasum sit animo; ipsas carere peccato? Ah! quid parient nobis omnia hęc momenta, nisi dolores, dolores, acerrimos dolores, dilaniaturos corda nostra, nosque inducturos ad maledicendam millies cœcitem nostram; sed dolores inutiles, quos portare oportebit per omnem æternitatem ceu maximum tormentum in cordibus nostris, eo quod portare noluerimus

Mm

æter-

æternitatem DEI brevissimo vi-
tæ nostræ momento, ceu ma-
ximam nostram felicitatem in a-

nimo nostro. *Annos æternos in
mente habui.*

ARGUMENTUM.

1. *Quod æternitas DEI habere
non possit neque principium,
neque finem.*

2. *Quod exinde trahere possimus
efficacia motiva ad laboran-
dum solidè pro salute nostrâ.*

ARTICULUS II.

Deus non
scit nec
principium
nec finem
æternita-
tis suæ.

Quæro ex hominibus quem-
piam, quid dicere mihi pos-
sit ortum ac finem æternitatis
DEI, & homo non est, qui hujus
habeat cognitionem. Quæro id-
ipsum ex Angelis cœli, & inter-
rogo Cherubinos, qui scientiæ
possident plenitudinem: Edoce-
te me principium ac finem æter-
nitatis DEI mei; sed nec ullus
illorum, rei hujus gerit notitiam.
Ipsam tandem consulo DEUM,
qui omnem luminum æternorum
complectitur immensitatem in
intellectu suo: ostende mihi, mi
DEUS, initium ac finem æterni-
tatis tuæ; & dicit mihi, seipsum
nescire, eo quod reverà nullum
omniò habeat, nec unquam
habere possit. Perfectæ æterni-
tatis essentia est, non habere, nec
principium, nec finem, nec suc-
cessionem, nec mutationem ali-
quam, sicut essentia temporis est,
habere principium, finem, dura-
tionem successivam, & nunquam

esse in eodem statu, & nunquam
in eodem statu permanet.

Si per impossibile esse Dei nõ ef-
set absq; principio & fine, non fo-
ret Deus; Et ecce quàm facile sit
hujus reieventè facere demon-
strationem, solo lumine rationis
nostræ naturalis. Si Deus incepisset
esse, postquam esse non habuit,
necessariò debuisset illud accepisse
ab alio, qui hoc ante ipsum ha-
buit, siquidem nihil potest pro-
ducere seipsum; aliàs enim de-
beret esse, antequam esset, quod
est contradictorium & prorsus
impossibile. Si accepit esse ab
alio, interrogo, an hic alius esse
suum habeat à se ipso absque prin-
cipio, si dicas, quod habeat à se-
ipso, dico, quod hic sit DEUS.
Quod si dicas, ipsum esse suum
accepisse ab alio, iterum interro-
go, an hic alius esse suum habeat
à seipso, absque principio, an
autem id acceperit à quopiam a-
lio; si habeat à seipso, est Deus,
si habeat ab alio, eadem semper
redit quæstio, an hic id habeat
à se-

Probatur
æternitas
Dei, ratio
ne.

à seipso, vel id acceperit ab alio. Sicque daretur processus in infinitum, qui defatigato per importunas hæc quæstiones animo, obstinatissimum quemque tandem fateri cogeret, necessario admittendum esse primum aliquod ens, quod esse suum non acceperit ab alio; aliàs non esset secundum, nec tertium, nec quodvis aliud: Et dicere, quod non sit primum aliquod principium existens à seipso, hoc esset negare omnia entia,

Magis evidenter probatur æternitas Dei.

A Ijunge primæ huic demonstrationi secundam, quæ mihi magis evidens, magisque constringens adhuc videtur. Necessario dicendum est, existere aliquod Ens primum, necessarium, infinitum, æternum, quodque sit à seipso; vel si tale non est, ergo est aliquod non Ens necessarium, infinitum, æternum, quod excludat & expellat Ens infinitum sibi oppositum, impossibile enim est negare unum, abs eo, quod admittatur alterum. Ah! quid esset, si admitteres aliquod non Ens, necessarium, infinitum, æternum? Necessario sequeretur, quod illud non Ens occuparet omnia, cum esset infinitum; quod occuparet æternaliter cum, esset æternum, quod expelleret necessario omne genus Entis, cum ef-

set necessarium; sicque non esset, nec DEUS, nec mundus, nec Creator, nec creatura, nec aliquid aliud, quod esse haberet; Certum enim est, quod esse, & non esse, Ens & non Ens, absolute sint incompatibilia. Jam experientia nobis demonstrat, pluram dari entia positiva; verum ergo est, non dari aliquod non Ens infinitum, æternum, necessarium, quod excludat omne genus entis; ideoque ex adverso concludendum est, dari aliquod Ens infinitum, æternum, necessarium, quod sit à seipso, & principium non habeat. Et in hoc consistit æternitas DEI, quod principium habere non possit.

Quam admiranda dignitas animæ, quæ novit esse se opus DEI æterni, ac tantam locupletatam felicitate, ut in magnam hanc Entium abyssum, & idem sine principio principium, unde exivit, in omnem sit reversura æternitatem! quanta ipsi gloria, nosse, quod ab æterno concepta sit in ipsius idæis, quod cogitaverit de se, quod consilium inierit formandi se ad suam similitudinem! Sed quantus gaudiorum ipsi cumulus, nosse: Ipse me amavit ab instanti æternitatis suæ, & tunc, ubi primum amavit seipsum, cum jam tunc mihi bene voluerit; sed amavit

M m 2

me

me amore tam actuali, tam forti, tamque efficaci, sicuti tunc, quando misit mihi Filium suum unigenitum in terram, sicuti tunc, quando sacrificiavit ipsum pro me in Cruce; & sicuti tunc, quando ipsum mihi dedit in Sanctissimo Sacramento; & sicuti tunc, quando ipsum mihi dabit ceu possessionem æternam in regno suo, eoquod nunquam aliquam suscipere possit mutationem.

Amor, quo
Deus nos
amat, est
æternus,

Itane, mi Deus, constringere te mihi voluisti amore tam æterno, quam sit esse tuum, quod nunquam incipit, quod nunquam finietur, quod nec unico interrumpetur momento? Itane, mi DEUS, ex amore tam potenti, tamque efficaci, ut reddiderit te prodigium bonorum tuorum, tuique ipsius, dedisti mihi omnia; quæ dare potuisti abs ullâ exceptione, eoquod te ipsum dederis mihi? Sed ad quantum te impulit excessum hic amor æternus, quo ex bonitate tuâ prævenisti me? Ah! fecisti pro me, quod pro te ipso non fecisti; motuus es pro me, propriam tuam pro me sacrificasti vitam, abs eo, quod ullum ex hoc expectares emolumentum; totum id meo inserviebat commodo. O infinitum amorem, qui possibilis non est nisi infinitæ DEI Bonitati! Et tu amasti me amore hoc ab æ-

terno, semper actualiter, absque eo, quod Sacræ hæ flammæ imminuerentur unquam, aut vel unico elanguescerent momento.

Sed quem tibi reddidi amorem in recompensationem amoris tam perfecti? quem amorem, parvulis duntaxat quibusdam transvolantibus momentis durantem, pro magno hoc amore totius æternitatis tuæ? Nonne debuisses incepisse ab æterno amare eum, qui me amavit ab æterno? Verum sepultus tum eram in nihilo, non cogitatum vivere tibi & pro te: Et tu jam cogitabas, jam volebas mori pro me, ex amore erga me; Nonne ergo debuisses incipere saltem amare te ab instanti, quo esse cœpi, sicut tu amasti me ab instanti æternitatis tuæ. Ah! quot vitæ meæ avolarunt & evanuerunt anni, quibus non cognovi te, quibus non amavi te, quibus ne quidem cogitavi de te? Væ primæ meæ ignorantia; præventus eram amore æterno, & hoc ignorabam. Tenebris obvolutus vagabar in medio magni hujus luminis, illuminantis omnem hominem venientem in hunc mundum, & oculos illi conspiciendo non habebam; totus eram glacies, in medio flammarum magni hujus amoris æterni, cujus portabar in sinu.

Quis ex vobis poscrit habitare

sum

eum ardoribus sempiternis? quomodo vivere poteram in æternis his ardoribus, abs eo, quod aliquid exinde sentirem?

Reprehensio animæ non amanti Deum.

Denique, mi DEUS, illuminasti me, & cognovi te, sed cognovi te nimis serò, quam vellem cognovissem ab æterno? locutus es ad cor meum, & incepti respondere tibi & amare te; Sed amavi te amore tam debili, tamque infirmo, ut nihil fecerim pro te; qui fecisti omnia pro me. Tu attraxisti me, & ego incepti sequi te; sed gressu tam lento secutus sum te & incessu tam fracto, ut nunquam assecutus sim te, qui cucurristi ut nigas viam tuam, descendens ab æternitate tuâ ad tempus, & de Cælis in terram, ut quæreres me. O infinita bonitas, quomodo possem venire ad te, nisi potenter attraheres me? quomodo amare te possem amore æterno, semper actuali & invariabili, nisi è medio temporis eruas me, ubi habere non possum æternitatem hanc, ut ad tuam me transferas æternitatem, ubi temporis mutationibus non amplius subjectus ero. Ita mi Domine, ibo aliquando, introibo in æternitatem tuam; & ibi amabo te amore æterno, qui nunquam interumpetur, finietur nunquam: Nam sicut verum est, æternitatem tuam

non habere principium; sic verum quoque est, ipsam finem non habere.

Cum verum sit, quod æternitas DEI sit instans quoddam indivisibile, quodque ipsius principium, ipsius duratio, ipsius finis, & omne id, quod in ipsâ nobis imaginari possumus, sit res quædam simplicissima: hinc dixisse, quod non habeat principium, est quoque dixisse, quod non habeat finem. Verum id capere nos prohibet intellectus nostri imbecillitas, quod probè intelligens Sanctus Gregorius hoc effatum calamo expressit: *Cum homo in tenebris positus, de Aeternitate differere cupit, cæcus de luce loquitur.* Cæcitas ipsius naturalis & tenebræ ipsum circumdantes, sunt ipsi duplici obstaculo: Et nos in cognoscendâ æternitate DEI gemino hoc involvimur impedimento. Nam ex unâ parte intellectus noster, qui finitus est, capax non est, ad comprehendendam illam, quæ est infinita; Et ex aliâ parte ita successioni temporis immersumus, illiusque idæas tam profundè animo impressas gerimus, ut de æternitate cogitare non possimus, quin eam nostris accommodemus temporibus, eo quod hic noster intelligendi sit modus.

Cæcus qui conatur videre lumen de nocte.

Moral. la 27. c. 25.

M m 3 Ecce

Ecce quare imaginemur nobis velut duas partes in æternitate D E I, unam, quæ præcessit creationem mundi, quasi jam illa esset præterita; alteram, quæ sequetur mundi durationem, quasi illa adhuc esset ventura. Et inter duas has æternitatis partes diffuere videmus omne nostrum tempus, & concipimus essentiam D E I, quasi frueretur actualiter duratione, quæ ab uno ad alterum sæculorum nostrorum terminum se extendat. Sed tenuitas intellectus nostri est, quæ aliâ ratione nos rem concipere non permittit; reverâ enim æternitas DEI infinito modo transcendit omne nostrum præteritum, nostrum præsens, nostrumque futurum, & omne, quod imaginari nobis possumus: Nihilominus, cum res concipere debeamus secundum nostrum intelligendi modum, ponamus id, quod præcessit creationem mundi, esse velut initium æternitatis DEI, & id, quod mundi durationem sequeretur, esse velut finem magnæ hujus æternitatis; jam vidimus, impossibile esse, quod esse DEI habuerit unquam aliquod principium, tum ob necessitatem primi hujus principii, tum ob impossibilitatem absolutam privationis hujus primi principii, sine quo nihil esset, nisi nihilum universale.

Jam dico, magis adhuc impossibile esse, quod esse DEI habeat unquam finem, nam quid esset DEUS, qui finire & cessare posset esse DEUS? melius foret, quod incepisset esse DEUS, ut nunquam esse cessaret. Et tu ipse, si electio penes te fuisset, nonne incipere maluisses hodie, ut nunquam cessares, quam fuisse ab æterno, ut finem faceres in præsentem & nunquam amplius esses? plus adhuc dico, neminem esse bonâ ratione præditum, qui non mallet simpliciter esse homo, hodiernâ incipiendo die, ut nunquam hic esse desinat, quam fuisse DEUM per omnem æternitatem, quæ præcessit præsens momentum, jamque desinere esse illum, & deinceps nunquam amplius aliquid esse: tam miserabilis est res, suum esse perdere & dilabi in nihilum.

Et hæc miseraria tantò major foret, quantò essendi thesaurus, quem finiendo perderes, foret pretiosior; & ob hanc solam rationem verum esset dicere, quod, si per impossibile DEUS finire & aliquando cessare posset esse DEUS, ex unâ parte infinito modo beatus esset ob præsentem possessionem divinitatis suæ; sed simul quoque infinito modo miser & infelix, velut ille, qui aliquando finire & perdere deberet in perpetuum

Impossibile, quod esse DEI habeat finem.

Et
no
de
ch
qu
hab
ne
qu
at p
pio

um tantam suam felicitatem, sic DEUS non esset DEUS, si desinere posset aliquando, & sicut nemo ipsi dare, sic nemo ipsi tollere potest suum esse: cum enim sit ens à seipso, & necessarium ab aeternitate, hinc etiam semper erit Ens necessarium à seipso in eadem hac aeternitate: & ideo necesse est, ut, sicut ipsius aeternitas est absque principio, sic quoque necessario sit absque fine.

aeternitas nobis videtur pulchrior, quod non habeat finem, quam quod careat principio.

Et hæc aeternitas, quæ nunquam finienda est, nos magis allicit, quàm illa, quæ nunquam incepit. Et nos, quando aspiramus ad beatam aeternitatem DEI, non aspiramus ad illam, quæ præcessit creationem mundi, quamque aspiciamus velut jam præteritam; sed ad illam, quæ sequitur durationem mundi juxta nostrum concipiendi modum, quæque nunquam finienda est: hæc nos allicit, hanc anhelamus, ad hanc suspiramus, desiderantes beatitudinem, quæ nobis nunquam possit auferri; Et si crederemus illam fore finiendam, destitueremur animo in tolerandis laboribus, ad acquirendam ipsius possessionem; si quidem bonum aliquando finiendum, cujuscunque sit præstantiæ, dignum non est, ut requiratur. Si DEUS meo permisisset arbitrio, vel possidendi propriam ipsius divinitatem per centies millenos annos, cum con-

ditione, ut post hæc mihi adimeretur, & ego in perpetuum illa privatus manerem: vel possidendi unicam solam ipsius gratiam, cum conditione illam nunquam amplius perdendi, perferrem omnino gratiam hanc aeternam, transitoriam illi divinitati. Siquidem quid prodesset mihi ad tempus bonum illud infinitum possidisse, si privatus illo forem in aeternum; nisi ad aeternum mihi conciliandum tormentum, dolorem, incerorem ac amarorem infinitum, ob privationem aeternam boni infiniti?

Verum si ita habet, quomodo possibile est, homines lumine rationis præditos, quinimodò homines Christianos lumine dei imbutos, dies noctesque laborare, seque torquere pro terrenis quantocius interituris! Habeas, quidquid optare poteris, possideas solus omnia mundi bona; habeas solus omnes honores, quibus totum te universum condecorare potest; innates ingenti pelago voluptatum omnium, quibus cordis tui desideria inhiant; transcendas omne id, quod est possibile, & per magnum quoddam impossibile colloques divinitatem in ordine rerum temporalium, illamque possideas, ita ut per aliquod tempus DEUS sis; quæro ex te: An tempus hoc nunquam finietur? finietur procul dubio: cen-

Stoliditas est adhærere rebus, quæ finiuntur.

tenis

tenis duret annis, quod plus est, quam vita tua durare possit; sed post omnia finietur, seque veniendo auferet tibi tua bona, tuas voluptates, tuos honores, tuam divinitatem, & omne tandem, quod est temporale: quid tibi residuum erit? nihil ex omnibus; sed universalis omnium privatio & purum nihil, quamdiu durabit apud te hæc privatio? Ah! ictus hic mortis est, durabit in æternum? Ah! quid est in æternum? Id est, nunquam habebit finem. Eminus, quantum tibi placuerit, emitte cogitationes tuas, ulterius adhuc extende, longius progredere, per rumpe & penetra usque ad fundum ingentis hujus abyssi, & residua tibi adhuc erit æternitas, cujus nunquam videbis finem. Verum si hic te aspectus affligit, in alteram partem tuos verte oculos, & considera, quam fueris felix tempore vitæ tuæ; tantas habuisti facultates, tantos honores, tantas voluptates; ex omnibus quid tibi defuit? Eras DEUS ipse horum reminiscere, teque consolare.

Aspectus
boni amissi
cruciat nos
semper.

Ah! non consolatur hoc me, sed potius exeruciat; quid enim modò mihi prodest tam brevis possessio, quam privatio sequitur æterna? Sed omnia hæc centenis possedisti annis, nonne hoc longum sit spatium? Non elapsi, centum anni non longum sunt spatium; sunt minus uno die, minus unâ horâ, minus unico

duntaxat momento, quia amplius non sunt. Sed nonne vides, omne, quod temporale est, tandem desinere in nihil, teque cum animam æternam habeas, procurare ipsi debere beatitudinem æternam? Nonne vides, Deum ipsum, si finem accipere & desinere posset, in possessione propriæ suæ Divinitatis, miserum fore ac infelicem? Nonne igitur unicè adhæresere debere bonis æternis nullâ unquam metâ terminandis? Cur tantum te affligis pro rebus tot perituris, quæ tam immensis tibi stant laboribus, quæque non nisi æternum nihilum tuis relinquent manibus, dum DEUS, dum bona æterna se tibi exhibent, tam facili negotio à te comparanda.

Audi hoc, qui aliud non agis, nisi quod affligas cum animo corpus pro acquirendis mundi crepundiis, & præsentis vitæ minutiis, vide & admire soliditatem tuam. Eheu! Non agitur de hoc, ut solus tu possideas universum terrarum orbem; nec ut possideas omnes cœlestium sphaerarum globos, multò minus ipsam divinitatem in præsentis vitæ tuâ. Id quod cor tuum & animum tuum implicat & constringit, in comparatione non est, nisi vilissimus terræ pulvis, & parvulum hoc nihil in temporum fine, aliud non relinquet, nisi magnum nihil in manibus tuis. Ubi sunt oculi

Consideratio seria & efficax.

oculi tui, nisi videas, aspirandum tibi esse, ad bonum aliquod æternum, ad gratiam DEI, ad Divinum ipsius amorem! Ecce tibi optimam partem, quæ nunquam amplius auferetur à te; Cætera omnia, non sunt, nisi vanitas, nugæ pueriles, dolor, & dolus, & quidem valdè magnus.

Cogita hæc, mi frater, & pensiculatè recogita, & quæcunque poteris animi contentione rememorare & rimare illa; nam quanto magis fueris rimatus, tanto fateberis magis, verum esse, quod, cum habeas animam immortalem, quæ nullum habebit finem, magnum tuum negotium sola tua cura ac sollicitudo esse debeat, ut obtineas ipsi beatitudinem æternam, quæ nullo quoque stringatur fine; Cætera namque omnia evanescent ac diffugiunt. Omnes homines, qui fuerunt orbis in colæ à mundi creatione, defuncti sunt, &

reliquerunt omnia: sive divites fuerint, sive pauperes; sive Monarchæ fuerint, sive mancipia, sive paucis, sive multis vixerint annis; omnia pari ratione transierunt cum tempore. Nec bona, nec mala, quæ finiuntur, quantumvis aliàs maxima, non magni sunt ponderis. Sed æternitas! Sed magna æternitas, quæ nunquam præterit! Sed impenetrabilis hæc abyssus, cujus introitus non solum est facilis; sed absolutè necessarius; cujus exitus non solum est difficilis, sed prorsus & nunquam non impossibilis. Hæc consideratio attentò animo facta adstringit gelu sanguinem in corde generosissimorum; hæc diffringit durissimas obstinationum petras; hæc totum immutat animum. paulisper hisce cogitationibus defixum. Immoremur adhuc parum ultimæ huic considerationi, quæ præsentì consultationi finem apponet.

Nn

AR

ARGUMENTUM.

1. DEUS totam suam aeternitatem integram habet in presenti momento.

2. Nos non habemus, nisi partem temporis particulas.

3. Unde fit, quod sola aeternitas DEI nos contentare possit.

ARTICULUS. III.

Nec sermo fieri, ac taceri potest de aeternitate.

Iteratò meos in magnam DEI aeternitatem conjicio oculos, & aspicio, verum esse, quod dicit Sanctus Augustinus, nos de illà nec loqui posse, nec tacere. Loqui de illà non possumus, eò quod nostras obmutescere faciat linguas, omnesque, qui de illà affatim & abundè locuti sunt, nihil ferè dixerint, quod congruat & appropinquet Veritati. De illà tamen etiam tacere non licet; nam quomodò tacebimus de re, quæ nos tam propè tangit, cujusque tanti nostra interest, ut, dum exhibimus de mundo, necessariò nobis introeunda sit è duabus aeternitatibus una, sive beata, sive calamitosa.

Res stupenda possidere totam aeternitatem.

Quod admirabile est, & omnem nostrum transcendens captum: Introibimus non in unam duntaxat aeternitatis partem, sed in aeternitatem omninò integram, quia ipsa prorsus indivisibilis est, & nullas penitus habens partes. Anima beata non possidebit partem tantum aeternitatis DEI, & gaudiorum

ineffabilium, quas includit; Sed possidebit illam totam & prorsus integram, quasi creata fuisset ab aeternitate, & quasi ex eà non prodiiisset, & quasi ipsa sola possideret illam. Et anima damnata non reportabit solum unam partem aeternitatis calamitosæ; sed demergetur in magnam hanc malorum aeternorum abyssum, tolerans omnes ipsius penas in presenti momento collectas, haud aliter, ac si damnata fuisset ab aeterno; Si quidem dici non potest, aliquid funestæ suæ aeternitatis deesse ipsi, aut unquam defuturum; quod comprehendere velle, tentare est rem impossibilem. Eheu! Miseri damnati non comprehendunt ipsimet aeternitatem suam; sed ipsorum aeternitas comprehendit ipsos, & barathro suo absorbet: aliquam tamen ratione comprehendunt ipsam, quia certissimi sunt, se ex illà nunquam amplius egressuros; omnimodè tamen ipsam non comprehendunt, eò quod non sciant, quid sit ingens ac immensum hoc nunquam, O miserum

um, cui luctandum sic erit contra crudelem hanc æternitatem, ut comprehendatur ab illâ, vel comprehendat ipsam;

æternitas
non com-
prehendi-
tur.

Tu es, ô tota amabilis æternitas DEI mei, quam comprehendere vellem! Sed non, malo ut comprehendas me: Nam quomodo comprehendere te possem, cum noverim infinitam te esse, & nonnisi infinitudinem DEI ipsius te comprehendere. Ah! quomodo comprehendere possem, durare te semper, & nullam habere durationem, sed totam te unitam esse in momento præsentis? Intellectus noster vacillat & titubat ex debilitate suâ, cum portare non possit immensum magnum hujus ideæ pondus ac molem: totum nimirum infinitum esse DEI, & totam infinitam ipsius gloriam, & totum ineffabilem deliciarum ipsius oceanum absque limitibus, absque fundo, unita hæc omnia in unico solo instanti æterno, quod nunquam incepit, quod nunquam finietur? quis poterit hæc comprehendere, nisi solus DEUS?

Da mihi hominem felicissimum super terram; Experitur hic felicitatem suam sibi omnino integram datam non esse in eodem instanti; Sed aliquid ex eâ jam habuit, quod est præteritum, & habebit aliquid ex illâ,

quod erit futurum: Et interim non habet unquam aliquid ex eâ, quàm præsens instans, quod ipsi paulatim allabatur; ita ut eodem instanti, quo præsens est, quantocyus jam transierit. Verum si haberet omnia, quæ habuit, & omnia, quæ habebit toto tempore vitæ suæ prospera in tempore præsentis collecta ac unita, abs eo, quod nec minima illius pars abesset, quid & quantum hoc ipsum esset? Nondum adhuc esset, nisi levissimus felicitatis atomus, si intuearis magnum illum Entis infiniti oceanum, & omnes æternas DEI delicias, unitas in sinu ipsius, invariabiles ac immobiles.

Sicut verum est dicere, quod æternitas Dei tota re unita est in præsentis, nunquam fuerit, & nunquam futurus sit, sic verum quoque est, quod nunquam habuerit aliquam voluptatem, & nunquam etiam aliquam habiturus sit, cum ipsi nihil sit præteritum, nihil futurum, sed omnia præsentia sint ipsi; Non recordatur ipse præteriti, nec prospicit quidquam futuri, sed omnia sunt ipsi æqualiter præsentia in momento semper actuali æternitatis suæ. Quando loquimur de præscientiâ DEI, quando ipsum precamur, ne reminiscatur peccatorum nostrorum præteritorum, quando dicimus, quod creaverit mundum, vel quod iudicaturus sit homines in fine sæculorum;

rum; loquimur velut homines immerſi decurſui temporis, quod offendit nobis res ſucceſſivè unam poſt alteram, & non omnes ſimul. Et verum eſt, reſpectu noſtri aliquas eſſe præteritas, noſque illarum recordari; alias eſſe præſentes, noſque illas videre, & alias eſſe futuras, noſque illas proſpicere. Sed reſpectu DEI, qui non egreditur æternitate ſua, omnes æquali modo ſunt præſentes; nullius ipſe recordatur, nullam proſpicit, nullâ delectatus eſt, nullâ delectabitur, nihil fecit, & nihil faciet, cum nihil præteritum, nihil futurum ſit reſpectu DEI: ſic ipſe non creavit mundum, ſed ipſum creat; non iudicabit homines, ſed ipſos iudicat, non proſpicit ipſorum peccata, ſed ipſa aſpicit; aſpicit in conſtantiam hominum, qui mox ſunt iuſti, mox peccatores, mox digni ipſius amore, mox digni ipſius odio; & hæc omnia ſua circumcingit æternitate, cui omnia ſunt præſentia.

Læſandum eſt quod non comprehendatur æternitas Dei.

Quod ſi videatur tibi impoſſibile, magnas has comprehendere veritates, ne te affligas, dicit tibi Sanctus Auguſtinus, ſed potius gaude, quando non intelligis, quæ de DEO legis vel audis prodigia, & dicito intra temetipſum, corde cœleſti conſolatione pleno: quàm Ingens DEUS eſt, quem adoro, de

quo ne quidem id capio, quod mortalis lingua dicere de ipſo potelt? *Si quis non intelligat, Lib. 1. gaudeat & ipſe dicens: Quid eſt hoc? gaudeat etiam ſic & a. 6. met, non inveniendò invenire re potius, Domine, quàm inveniendo non invenire.* Hoc eſt aliquâ ratione cognoscere Deum, noſſe, ipſum infinito modo ſuperare cognitionem noſtram: hoc eſt abundè comprehendere æternitatem ipſius, confiteri, minimum prodigium ipſius nobis eſſe incomprehenſibile: Si namque credas, DEUM id eſſe, quod concipere & intelligere potes, infinito ſpatio ab ipſius abes cognitione.

Non curemus ſcire, quid ſit æternitas DEI, eò quod ſit Deus ipſe. Eſſe & æternitas ipſius, non ſunt niſi una ſimpliciſſima res; ſic noſtrum eſſe & noſtra duratio, eodem ambulant paſſu. Et fortassis, dum comparationem inſtituimus inter noſtrum eſſe & eſſe DEI, inter noſtram durationem & æternitatem DEI; habebimus anſam tantum concipiendi noſtri ipſorum contemptum, tantamque DEI æſtimationem, quantam concipere, nobis poſſibile fuerit. Ex unâ parte, quid eſt noſtrum eſſe, & qualis eſt huius eſſe duratio? Non habemus, niſi minimum eſſendi atomum, infinitudine nihil undequaque circum-

Comparatio noſtri eſſe, cum eſſe Dei.

cum

cūmseptūm: siquidem non sumus nos, nisi creatura quædam particularis, & non sumus aliæ omnes, quæ replent hoc universum; nos non sumus omnes creaturæ innumerabiles, quæ existunt adhuc in nihilo, quasque DEUS posset inde extrahere. Qui dicere vellet id omne, quod nos non sumus, non id effecerit in toto sæculo; & unicum momentum sufficit ad dicendum omne id, quod sumus: siquidem infinitis nihilis circumdati, in medio horum omnium, non nisi tam tenuem habemus essendi portionem, ut propè ad nihilum accedat, & quasi nihil sit. Sed DEUS est omnia; hoc dicimus abs eo, quod comprehendamus.

Compara-
tio nostri
temporis
cum æter-
nitate Dei.

Nostri duratio pari cum nostro esse passu ambulat: hujus namque unicum tantum habemus instans, circumdatum infinitis privationibus durationum. Revolve animo tuo omnia sæcula, quæ nativitatem tuam præcesserunt; tota hæc longa duratio, nulla est pro te. Voca coram te omnia sæcula, mortem tuam secutura; ex totâ hac longâ duratione nihil habebis: habes ergò omnem illam vitæ tuæ durationem; Sed ex hac anni jam tot elapsi quò devenerunt? Tota illorum duratio nonne evanuit pro te, abs eo, quod unquâ sit reversura? Ubi ergò sunt o-

mines illi anni, quibus adhuc vi-
ves? An hæc jam frueris dura-
tione? Benè nosse, quod ex hac
nec horam advehere possis. At-
tende, quàm infinitis sis priva-
tus durationibus; & in magnâ
privationum harum abyssu,
quantam tu possides durationis
particulam? Unicum præsens
habes instans, quod tam celeri-
ter dilabitur, ut obstringere hoc
non possis, ad expectandum id,
quod sequitur, quatenus sic duo
simul haberes durationis instan-
tia. Nimum hoc est pro te,
non habebis unquam, nisi uni-
cum instans; sicque duratio tua
non differt ab esse tuo. Non-
nisi unicum habes essendi ato-
mum, infinitis non entibus cir-
cumdatum; sic etiam non nisi
unicum durationis instans, infi-
nitis circumseptum privationi-
bus durationum, quæ præsens
momentum tum præcedunt,
tum sequentur. Ecce tibi, quid
sit creatura; est atomus entis,
est instans durationis; videris o-
mnem, quam in se complecti-
tur, magnitudinem, ut quid ergò
non maximo habeatur despica-
tui?

Verùm si ulterius mente tuâ
excurras & consideres infinitam
magnitudinem & æternam dura-
tionem essentia DEI, invenies
abyssum, quâ tuus absorbeatur
animus, hæud aliter, quàm si gut-
ta aquæ absorberetur ab æquo-

Magnitu-
do essen-
tia Dei.

Nn 3

rs.

re. Si aspicias esse ipsius Divinum, est hoc tam magnum, ut excludat omne non entis genus, & nec unicus nihili atomus sit in illo; ita ut ipse sit omnia, ipse sit ubique, ipse sit semper, & impossibile sit dicere, ipsum non esse. Ne dicas, ipsum non esse mundum, nec creaturas; siquidem ipse possidet in se omne esse mundi & omnium creaturarum, idque modo infinities nobiliori, quam sit omnibus rebus creatis. Ah! quomodo dedisset ipsis esse, si id non habuisset? *Nemo dat, quod non habet.* Nec dicas, quod ipse non sit alius DEUS; Ipse enim possidet tam absolutè omnem Divini esse infinitudinem, ut impossibile sit, alium DEUM esse, quam ipsum. Nec dicas, quod ipse non sit peccatum, nec imperfectiones hominum; siquidem hæc non sunt entia, sed privationes; Et in hoc consistit infinita sui esse magnitudo, quod omnia nihilorum & privationum genera excludat, ipseque esse sit totum purum, totumque perfectum, absque minimi defectus admixtione.

Magnitudo æternitatis Dei.

Tale est ipsius esse, & talis est etiam ipsius duratio: siquidem hæc non solum ipsius essentiae assimilatur; Sed aliud non est, quam ipsummet esse ipsius; ita ut subsistat in æternitate semper actuali, ipsiusque duratio

infinita expellat à se omnem durationis privationem. Nunquam verum fuit dicere: *DEUS non est*: Et nunquam verum erit dicere: *DEUS non est*. Sicut enim nullum est esse actuale vel possibile, quod non sit excellentissimo modo in essentiâ DEI; ita non est duratio actualis vel possibilis, quæ non sit eminentissimè in æternitate DEI. O magna DEI æternitas, quæ constringis omnia sæcula, quasi unicum duntaxat instans! O magna DEI æternitas, quæ nunquam incepisti, & nunquam defines! Æternitas invariabilis, quæ nunquam esse non potes, buod es, quam es incomprehensibilis?

Eheu mi DEUS! quid est parvus essentiae meæ atomus, respectu essentiae tuæ infinitæ? Et quid est exile hoc durationis meæ momentum intuitu æternitatis tuæ? Et tu concedis parvo huic nihilo attollere oculos ad contemplandam tuam essentiam, ipsi permittis aspicere tuam æternitatem, loqui de te, quin etiam loqui tecum; & quod incomprehensibilis tuæ bonitatis excessus est, dignaris super nos demittere oculos tuos, infinitum tuum esse, ad nostrum inclinare nihilum, ut quos quæras, nobis blandiaris, familiarem te nobis exhibeas, quasi tibi essemus æquales; & quod his orationibus majus

Abundantia bonitatis Dei erga nos,

Jus est, tantæ bonitatis es, ut nos omnes, & ut reciprocè amemus te, nobis præcipias? Itane infinita Majestas eò usque tuæ oblivisceris magnitudinis? Ita ne te impotens superat affectus amantium, qui seipsos excœcant, ad videndum in objecto amato pulchritudinem, quæ ibi non est, nisi quam ipsorum amor collocavit illuc, aut quam se cernereis sibi persuadet? An ignoras, Domine, veras amicitiae leges statuere, ut amici sint æquales, ac omnia ipsorum bona sint communia? Ergone vis æqualis fieri mihi, vel tibi me vis fieri æqualem, dum amare me vis, mihiq̄e præcipis, ut reciprocè amem te? Ergone vis, ut per sacras amicitiae leges nostra bona sint communia? Habebis igitur parvum hunc essentiae meæ atomum, & ego possessionem capiam essentiae tuæ infinitæ; Habebis meum durationis instans ac momentum; & tua aeternitas erit aeternitas mea, & omnia nostra bona erunt communia; Ex hoc fieri necesse est, cum tam familiari nos junctos esse velis amicitia. O bonitatis excessum! o pietatis abundantiam?

Efficax incrementum amandi Deum.

Quis altius magnam hanc veritatem considerare, illamq̄e sensum degustare potest, quin totus extra se rapiatur? Nonne vehementissimo accendendus sit

désiderio, nil aliud faciendi deinceps, nisi amandi DEUM? Ama DEUM anima mea, & omnia ipsius bona tua sunt. Essentia ipsius infinita, ipsius immensitas, ipsius omnipotentia, ipsius aeternitas, omnia ipsius tua sunt; quemadmodum tu tota ipsius eris, sic ipse totus erit tuus, & ex bonis vis communibus: Inter amicos omnia sunt communia. An majorem expetere posses felicitatem tempore vitae tuæ? Ah! An unica sit anima super terram, quæ faciat aliud, quàm amare DEUM, amare DEUM suum, & amare illum ex totis viribus suis? Quod si nil faciat, nisi hoc solum, omnia fecit; quod si faciat cœtera omnia, si DEUM non amet, nihil fecit.

Justus, qui crucem poenitentiae portat per viginti aut triginta annos, tam diurnam tandem tolerantiam afficitur tædio; sed quando considerat, omnes suos labores sibi paulatim & successivè accrescere, non simul, denudò animatur ac levatur fastidio; quod si etiam contingeret, ut simul omnes pateretur, quid esset hoc respectu aeternae quietis, quam illi DEUS præparat, ubi plenam adibit possessionem totius aeternae beatitudinis, omnium bonorum infinitorum simul, eorundemq̄e unitorum in unico solo indivisibili & invariabili

Animatur ad aspectum aeternitatis.

bili æternitatis instanti; *Tota simul & perfecta possessio.* O si homines apertos haberent oculos ad intuendam admirabilem hanc veritatem! Mi DEUS, si defixâ ipsam mente & animo serîo semel tantum de die considerarent, medio horæ quadrante, quâ ratione vel minimum æstimare possent omnia præsentis vitæ bona? O magna æternitas quis aperit te mihi, ad recipiendum me in sinum tuum? profundè te meo imprimito cordi: Veni, æternitas, veni, æternitas, pinge temetipsam, inculpe te firmiter animo meo, ut nunquam non circumferam te in capite meo. Ecce enim mi DEUS, dedisti nobis caput rotundum in formam globi, qui Symbolum est æternitatis, nisi ut semper æternitatem menti nostræ & cogitationibus nostris infixam gererem? *Annos æternos in mente habui.*

Mal. 76.

Vellem hic cunctis hominibus eandem facere exhortationem, quam Mater Machabæorum fecit filio suo natu minimo. Incomparabilis hæc Amazon jam senas reportaverat victorias, in sex primis natis, qui generosè triumphaverant de morte & omnibus suppliciis pro defensione legum DEI. Non superstes erat nisi septimus & annis & viribus minimus; quem cum crederet & robore & animo fratribus suis imparem; quid non fecit ad ani-

mandum ipsum, ad stabiliendam ipsius constantiam? Amplexata est ipsum tenerrimo afflictæ Matris affectu, ipsumque suo adstringens pectori, verbis vehementer accensis, & ex intimo cordis clibano profectis fortiter animavit.

Mi chare Fili, aiebat, cor meum, vita mea, lumen meum, chare viscera mea, compatere matri tuæ plus te amanti, quam seipsam, recordare, quod novem mensibus formaverim te in utero meo: Memineris, quod tribus te annis portaverim in sinu meo, lactando te uberibus meis: Statue tibi ob oculos tot labores, quos subii, ut educarem & deducerem te ad eam, quâ frueris nunc, ætatem. Ah! si quidquam gratitudinis geris animo, si me amas, si consolari desideras cor Matris tuæ, non nisi unicum à te efflagito: *peto, nate, ut aspicias cælum,* Rogo te, mi chare Fili, attolle oculos in cælum, aspice pulchritudinem cœlestis illius palatii, quod mox intrabis cum fratribus tuis, si ipsorum induas animum, sequaris vestigia. Beata æternitas, mi chare Fili; Ecce tibi aperit brachia, amplexura te; Tota integra vitæ æternitas expectat te, pro vitæ hujus peritura momento, quam fundis pro DEO. Abundè sat fuit unicus beatæ æternitatis aspectus, quo fortior omnibus

Exhortatio Matris septem Machabæorum.

p. Mach.

bus tyrannis factus irridebat supplicia, & lætus currebat ad mortem, tanquam ad summam felicitatem. O Mater admirabilis, quæ sic ipsum cœlo parturiit?

Æternitas
beata nos
exhortatur.

Verum est, linguam hujus matris silere modo; sed audiamus vocem magni Apostoli, qui cuncta penetravit sæcula, nobisque hodie dum dicit, habere nos aliam matrem, abs comparatione excellentiorem, quæ non cesset verbis longè ardentioribus nos exhortari; Hæc est cœlestis Jerusalem, cujus sumus Filii: *illa qua*

Gal. 4.
2. Mach. 7.

sursum est Jerusalem, Mater nostra. Hæc clamat ad nos de vertice cœlorum, plenissimo amoris affectu: *Peto nate, ut aspicias cœlum.* Mi charissime filii, thesauri mei, dulcissimum illicium cordis mei, recordare, quod portaverim te in sinu meo ante mundi creationem: Nondum prodieras è nihilo, & jam conceptus eras in æternis creatoris tui idæis; nondum eras in statu, ut posses cogitare de me, & ego jam amabam te ardentiori affectu, quàm omnes mundi matres sua possint amare pignora. Recordare, quid fecerim, quidque toleraverim pro te & amore tui: volui descendere in terram, ut quærerem te, sacrificare meipsum pro salute tuâ, dare meum sanguinem, imò & vitam meam, ut vitam tibi compararem æternam.

Ah! mi chare filii, nonne gratum refundes animum matri tam te-

nerè te amanti? *Peto nate, ut aspicias Cœlum;* Nil aliud requiro, nisi ut cœlum aspicias, unde venisti, & quò reversurus es in æternum. Non defigas oculos super terram, quæ indigna est aspectu tuo, quæ facta est, ut tuis contemptim conculcetur plâti; sed oculos attolle ad illam gloriæ imensitatem, ad inscrutabilem illam abyssum deliciarum æternarum, quæ tibi præparatæ sunt, quæque expectant te, post transitoria hujus momentum vitæ; Illuc si oculorum defixeris aciem, nihil ex omnibus mundi rebus te poterit commovere. Si fallaces sensuum deliciae tibi blandiantur, ut te decipiant, aspice cœlum, & intra te dicito: Verum me aliæ ibi expectant deliciae in æternitate, has si contempsero. Si adversitates vitæ te affligant, tibi que gemitus exprimant; aspice cœlum, & dicito intra te; quod hinc patior, levis tribulationis momentum est, quod ocyus avolabit; sed ibimus tandem in Domum DEI, ubi omnes nostræ lachrymæ abstergentur. Si tuæ tumultuentur passionibus, si dæmonum te invadant tentationes, si mundus tibi bellum cieat, aspice Cœlum, & intus dicito tibi ipsi: paulisper tolerandum est in hoc, ubi contabescimus, exilio; sed tandem omnibus his exsolvemur pœnis, & securâ perfruemur pace, quiete poterimus omnis plenâ gaudii in magno illo æternitatis die.

O o

O for-

O Formosa, ô deliciosa æternitas! ad te solam aspiro, tu jam possides cor meum, & cuncta desideria mea. Ah! quando hæc implebuntur! quando perfectè satiabor ineffabili pulchritudine

tuâ? *quando veniam & apparebo ante faciem DEI?* O si anima indies sic aspiceret æternitatem DEI, si tam ardentè ipsam desideraret, de illâ olim possidendâ posset esse secura. Psal. 41.

CONSULTATIO XII.

De Æternitate Creaturæ.

REdeo ad te, ô magna æternitas, quæ gaudio & admiratione rapis cor meum. Et quomodo tam citò deserere te possem, te, quam deseremus nunquam, cum omnes aliquando profundissimo sinu tuo sumus absorbendi? Non admiror, tantâ te fulgidam Majestate mihi visam esse in Creatore, ô speciosa æternitas: scio namque, te unam esse ex perfectionibus necessariis & essentialibus divinæ ipsius essentiæ, eo quod esse non possit à seipso, quin pariter sit æternus; verum quod inveniatis quoque in creatura, quæ non est à seipsâ, hoc magis admirandum mihi videtur,

Æternitas
creaturæ
non est, nisi
semi æ-
ternitas.

Probè novi, hanc non esse æternitatem absolutam, necessariam & independentem; quæ non nisi Deo soli congruit. Non ergo esse potest, nisi æternitas mutilata, si ita loqui licet, æternitas participata, & velut semi æternitas dependens, quæ habuit suum principium, & quæ habere posset suum finem; Est tamen æterni-

tas, quia nunquam finietur. Benè quoque novi, hanc æternitatem non congruere omni creaturæ; quæ enim compositæ sunt ex materiâ, essentialiter sunt corruptibiles, & consequenter æternitatis incapaces. Privilegium earum hoc est, quæ habent esse spirituale omninò independens à materiâ, uti sunt Angeli & animæ rationales; Illis solis congruit esse, si non absolutè æternas, saltem semi æternas, quia licet suam habuerint initium, nunquam tamen suam habebunt finem. Verumtamen nonne mirabile sit, ipsas immerfas esse temporari, quod velut hostis se æternitati opponit, suamque in medio temporum conservare æternitatem? Nam quis nescit imperium temporis tantæ esse latitudinis, ut velut supremus Monarcha dominetur à summis cœlorum, usque ad profundas averni abyssos? Hinc est, quod supremus Creator voluerit, ut suum lumeret ortum & nativitatem in cœlo; si namque quæ-